

J e l e n t é s

a Papp Ferenc csoport 1982. évi tevékenységéről

Az elmúlt évi munkát meghatározta a csoport átszerveződése. Az év első negyedében a fiatalok egy része kivált a csoportból. Később az idősebb kutatók második nemzedékeként 16-17 éves fiatalok csatlakoztak. A terepi munkát ezért az jellemezte, hogy előtérbe kellett hoznunk az oktatást. A tervbe vett feltáró és térképező munka egy részét így nem tudtuk végrehajtani. Folytattuk a hagyományos kutató munkát, résztvettünk a Társulat szakmai tevékenységében. Munkánkról a jelentést - az átszerveződés miatti dokumentációs problémák következményeként - újólág rövidített formában adjuk meg. A szakmai részről részletes jelentést később cikk formában kívánunk nyilvánosságra hozni.

A csoport tevékenységét így három csoportra osztottuk:

- Ezek: 1. Társulati tevékenység
2. Tudományos tevékenység
3. Terepi tevékenység

1. Társulati tevékenység

A csoport tagjainak tevékenységén keresztül vett részt a Társulat életében. Így Dr. Cser Ferenc a Nemzetközi Bizottság vezetésében, Gáderos Miklós, Maucha László, Sohár István az elnökség és a titkárság munkájában rendszeresen részt vett.

A Társulat szakmai munkájában 1982-ben a Papp Ferenc csoport jelentős munkát végzett. Dr. Cser Ferenc és Gádoros Miklós előadást tartott a Keszthelyi Barlangterápiai Konferencián a barlangi levegő nedvességtartalmáról. Az előadás anyagát kiegészítve, elkészült a téma tudományos publikációja. Az előadásban kifejtették, hogy a barlangi levegő - a közhiedelemmel ellentétben - a 37 °C-os tüdő számára száraz levegő. Elemezték az aeroszol képződés, stabilizálódás problémáját és kimutatták, hogy a barlang viszonylagosan zárt jellege biztosítja a gyógy-tényezők megjelenését és folyamatos hatását /aeroszol létrejötte, konstans hőmérséklet, kis mértékű légáramlás, stb./.

A VITUKI Jósvalői Karsztvizkutató Állomása alapításának 25 éves évfordulója alkalmából a csoport 2 napos Karszthidrogeológiai Ankétot szervezett Budapesten és Jósvalón. Az Ankét célja az volt, hogy három ülészak keretében bemutassa az Állomás 25 éve alatt végzett vizsgálatok legfontosabb eredményeit és hasznát, valamint az Aggteleki-karsztvidéken párhuzamosan folytatott más jellegű és más csoportok által - részben szintén a kutatóállomáson - végzett kutatásokat. Összesen 22 előadás hangzott el. Ebből 10 előadást a Papp Ferenc csoport tagjai tartottak. Dr. Pályi Gyula emlékezett meg Dr. Papp Ferenc professzorról, az Állomás alapítójának érdemeiről. Gádoros Miklós tartotta az összefoglalót az Állomás eredményeiről, a mérés technikai előadást Kárdó Péter tartotta meg. Dr. Cser Ferenc számolt be a karsztforrások hidrológiai feltárásáról és a vizkémiai vizsgálatok eredményeiről. Maucha László mutatta be a hidrológiai körforgás egyes elemei közötti kapcsolatok feltárását. Beszámolt

a Jósvavölgy vízháztartási vizsgálatának eredményeiről - ezen belül a karsztos beszivárgás különböző módszerekkel való meghatározásáról és a különböző módszerek részbeni összehasonlításáról. Végül Jósvalcón előadást tartott az Aggteleki Karsztvidék vízrajzi feltárásának eredményeiről és az újonnan elkészült karsztlíziméter felépítéséről és első méréseiről. Dr. Müller Pál a korróziós folyamatokról, Hazslinszky Tamás, Dr. Sárváry Istvánal együtt az Alsó-hegy vízháztartási viszonyait tárgyalta előadásában. Dr. Böcker Tivadar helyett Szilvay Péter számolt be a lefolyásmérő parcellán elért eredményekről. A VITUKI részéről még Izápy Gábor, Dr. Lorberer Árpád és Csepregi András tartott előadást.

A 25 éves évfordulón a VITUKI Dr. Papp Ferencről nevezte el a Kutató Állomást. A csoport emléktáblát csináltatott Papp Ferenc professzor emlékezetére, költségeit fele részben az MKBT-vel együtt viselte. Az emléktáblát az Állomás nagyobb épületén helyezték el. Az elhelyezésnél jelen voltak a Budapesti Műszaki Egyetem Ásvány és Földtani Tanszékének vezetője és munkatársai, a Magyar Hidrológiai Társaságot Dr. Stefán Márton az ÉVIZIG főmérnöke képviselte, az MKBT nevében Hazslinszky Tamás főtitkár jelent meg. Emlékbeszédet mondott Dr. Kleb Béla tanszékvezető docens és Hazslinszky Tamás az MKBT főtitkára. Más csoportok és a VITUKI részéről még Dr. Dénes György és Szilágyi Ferenc tartott előadást az Ankóton. Az együttműködő intézmények részéről Dr. Zámbo László /ELTE/, Somogyi György, Varga Zsuzsa /Atomki/, Dr. Varga Zoltán /KLTE, Debrecen/ és Gyulai Iván /Herman Ottó Múzeum/ tartott előadást.

2. Tudományos tevékenység

Változatlan erővel folytattuk a források vizkémiai elemzéseit. A munkát a következő forrásokra terjesztettük ki a már eddig is mért Kistohonya, Nagytohonya, Jósva, Komlós és Alsóbarlangi forrásokon kívül: Lófej-forrás, Szabó-kut, Babot-kut. A méréseket az eddigiekhez hasonlóan, árvizi időszakokban naponta, nyugodt periódusokban hetente végeztük. Az eddigi komponensek mérésén felül rendszeressé tettük a vizek pH mérését, bevezettük a víz oxigén és NO_3^- tartalmának a mérését.

A teljes eredmény közzétételét a jelentésből mellőzzük, mindössze két reprezentatív méréssort adunk meg az azonosságok és különbségek megvilágítására.

Általános jellemzők: az év hőmérsékleti és csapadékeloszlása eltért az előző hét évtől. A télen felhalmozódott 1/2 méteres hó szinte beszivárgás nélkül olvadt el. A hó elpárolgott és lassan elszivárgott. Kifejezett, komoly tavaszi árvíz nem volt. Ezzel szemben január első napjaiban a Baradla vízgyűjtőjéből kis árvíz indult meg. Ez az árvíz a Kistohonyánál, Nagytohonyánál csak kismértékben jelentkezett. A téli árvíz meredeken csökkenő ionkoncentráció változást okozott. A tavaszi árvizet azonban az Alsóbarlangi forrásnál viszonylag nagyobb, a Jósva-forrásnál mérsékelt, iontartalom változás kísérte, a többi forrásnál gyakorlatilag nem volt összetétel változás. Nyáron, júliusban egy kis árvíz jelentkezett a barlangokban, amire csak az Alsóbarlangi és a Jósva-forrás reagált. A többi forrásnál ekkor sem volt számottevő koncentráció változás. Az év többi részében a források vízhozama csökkent, az összetétel nem változott.

A pH változás a forrásoknál nem számottevő. A vizek oxigén tartalma 100 % körül erősen ingadozik. Teljes évi, teljes értékű adatsorunk nincs, de mindenképpen feltűnő a 100 % feletti oxigén-tartalom gyakori előfordulása. Ennek okát ugyan sejtjük, de az Aquacheck-adatait kémiai meghatározással ellenőriznünk kell.

A vizek nitráttartalma nem azonos a különböző forrásoknál. A Kistohonya, Nagytohonya, Lófej, Szabó-kut és Babot-kut vizének nitráttartalma kicsi és az év során gyakorlatilag konstans /3-4 mg/l/. Ezzel szemben a Jósua és az Alsóbarlangi forrás vizében a NO_3^- tartalom rendkívüli módon ingadozik. Általában az év nagy részén ez az érték 10 mg/l körül változik. Ez önmagában 2.5-3-szorosa a többi forrásának. Az árvizek közben azonban ez az érték 20-58 mg/l értékre ugorhat fel. Ez az érték meghaladja az ivóvíz szabványban megengedett értéket. A Baradla barlang vizeit ennek alapján rendkívüli mértékben veszélyeztetett viznek kell tekinteni!

3. Terepi tevékenység

Az év folyamán átlagosan két-három hetenként szerveztünk oktató és edző turát. Turáinkon átlagosan 9-10 személy vett részt. Az oktatás célja barlangi mozgás, tájékozódás, biztosítás és költéltechnikai ismeretek és barlangi mentés volt. Jósvafőn

Jósvafőn a nyár folyamán, továbbá az év végén a Szemlő-hegyi barlangban ducolási, biztosítási munkákat oktattunk. A Jósvafőn rendezett két hetes tábor a feltárási, térképezés és táborszervezés technikai tanítását célozta. Ennek során a barlangi levegő CO₂ tartalmának mérését és a biztonságos munka feltételeinek megteremtését is tanulhatták a résztvevő fiatalok /számszerint: 10 fő/.

A csoport tagjai - beleértve a Jósvafőn oktatási céllal táborozókat - résztvettek az Alsó-barlang feltárási tevékenységében. Csoportunk vállalta a feltárás elektromos berendezéseinek kiépítését, üzemeltetését, valamint biztosította a munka híradástechnikáját. /Gádoros Miklós, Kárdó Péter és vendégként Bercik Pál/ Mások a ki- és beszerelésnél, berendezés mentésénél stb. segédkeztek.

A Vass Imre-barlang Ciklopszok-csarnoka végén található omladék déli oldalát megbontva sikerült néhány méterrel előbbre kerülni. Belátszik a hatalmas omladék és lehetőség van arra, hogy fix földém védelmében az omladékon át előrehaladjunk. Az év végére tervezett bontási munkát a karácsony előtti esők miatt bezárult Lagunás-szifon megakadályozta.

A munkateremben jelzettek megfelelően, közreműködtünk a Szemlőhegyi-barlang idegenforgalmi kiépítésében. Rendszeres elektromos karbantartási és felújítási munkákat végeztünk. Folytattuk a tervezett Szanatórium folyosó fűdém biztosító munkáját. Beducoltuk a Halál előtti folyosót és megkezdjük a beomlott járat kibontását. A meglazult omladék rendkívüli módon omlik, pereg, a munka rendkívüli gondosságot, figyelmet igényel. Résztvettünk a barlangi kiszolgáló épületek körüli szak és segédmunkákban.

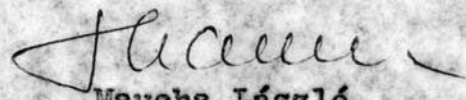
Csoportunk - a hagyományoknak megfelelően - résztvett a Kinizsi kupa és a Barlangnap Marcell Laubens kupa küzdelmeiben.

A terepi munkák felsorolása

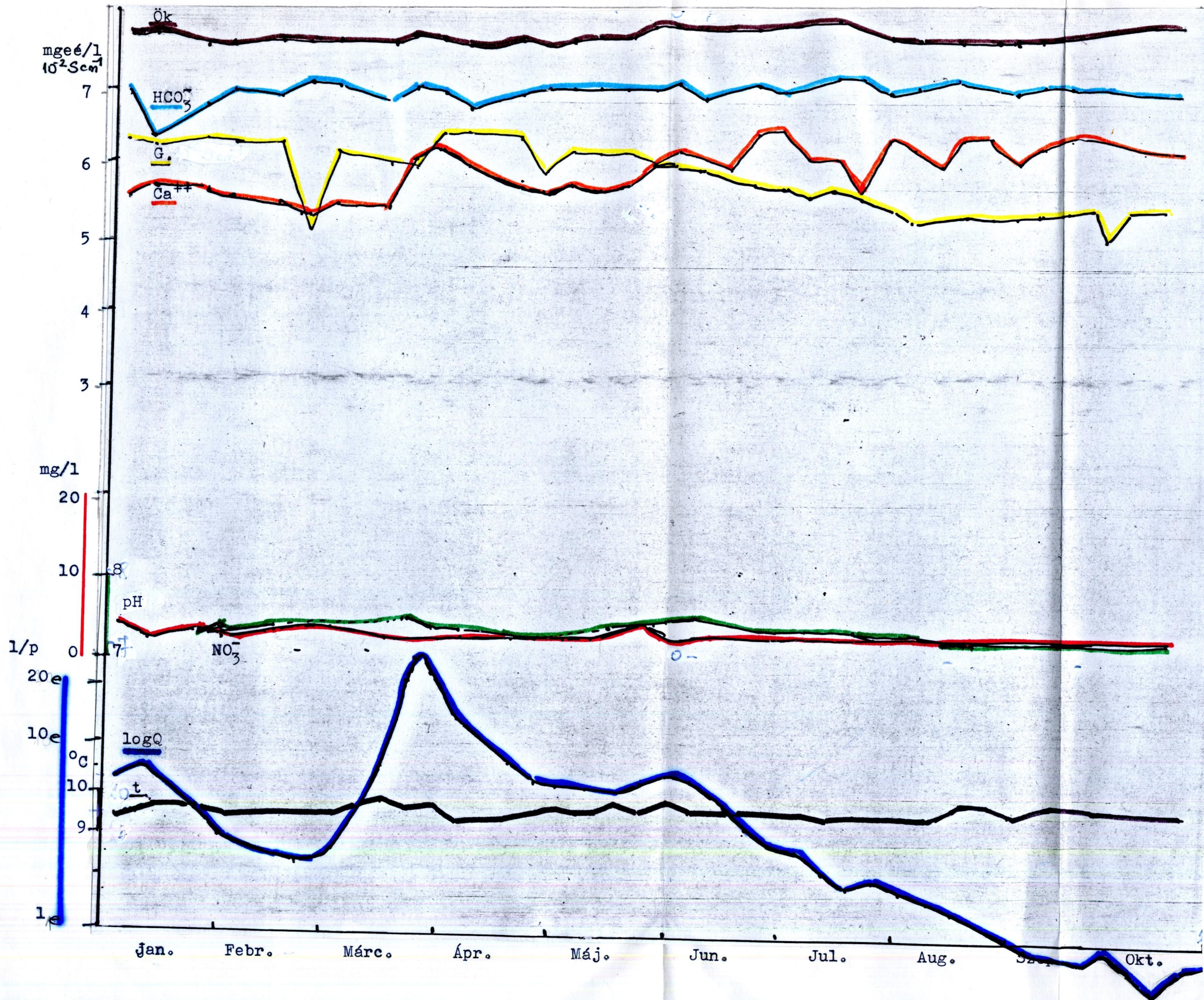
1. Budapest: Mátyás, Ferenc, Pál = Oktató turák
mászó, edző, tájékozdó, kötéltechnika,
biztosítás, barlangi mentés
2. Jósvaldó: Oktató tábor = barlang bontás, biztosítás,
ducolás, levegő CO₂ tartalom, térképezés,
terepbejáró vizsgálat
3. Jósvaldó: feltárás
Alsó-barlang elektromos szerelés, híradás-
technika, segédmunka 40.000,- Ft-ot adtunk a
táborhoz, amit társadalmi munkával kerestünk
meg
4. Jósvaldó: Vass Imre végpont megbontás
5. Budapest: Szemlőhegy: járat biztosítás, Halál biztosítás,
bontás
Szemlőhegy: felszíni tereprendezés, fogadóház és
iroda kiépítés barlang-utcába

6. Jósvaló: Tovább folytatódott Jósvaló környékén a Hargistyai fennsík bejárása és a Vass Füre-barlang víznyelőinek vizsgálata.

Budapest, 1983 február 1

Maucha László
csop. vez.

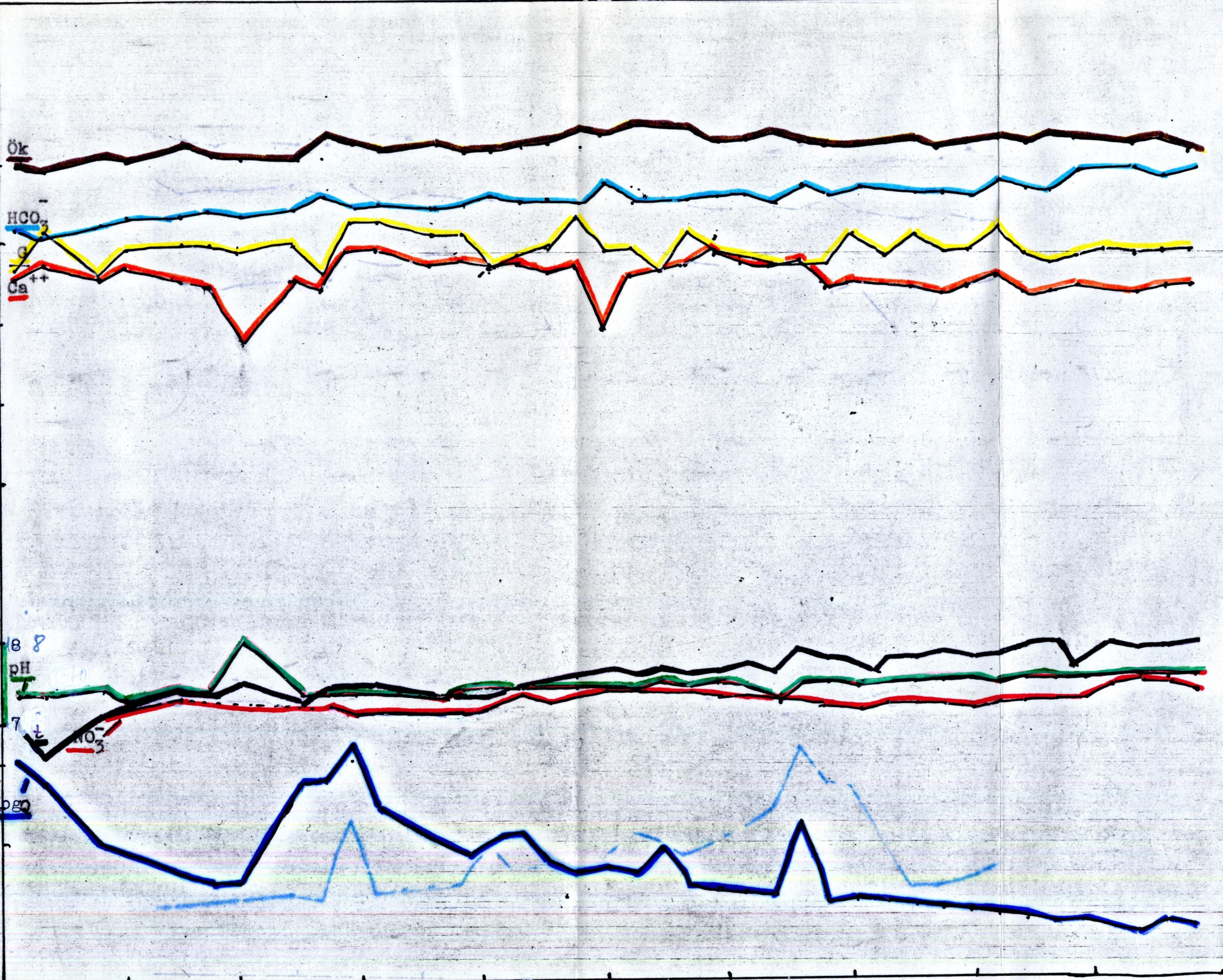
Kistohonya-forrás vizkémiai vizsgálata
1982

Nagytohonya-forrás vizkémiai vizsgálata
1982

mgé/l
 $10^{-2} S cm^{-1}$
8

7
6
5
4
3

mg/l

10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
10e
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
1e

Jan. Febr. Márc. Ápr. Máj. Jun. Jul. Aug. Szept. Okt.